

OSVČ V INSOLVENČNÍM ŘÍZENÍ

Mgr. PETR LANÍČEK

Zákon č. 182/2006 Sb., insolvenční zákon, ve znění pozdějších předpisů, rozlišuje dvě formy úpadku – platební neschopnost a předlužení – a dále hrozící úpadek. *Platební neschopností* je situace, kdy má dlužník více než jednoho věřitele a peněžité závazky po lhůtě splatnosti déle než 30 dnů, které není schopen plnit. *Předlužením* je situace, kdy dlužník, který je právnickou nebo fyzickou osobou-podnikatelem, má více věřitelů a současně souhrn jeho závazků převyšuje hodnotu jeho majetku. Odlišným a současně rozhodným prvkem od platební neschopnosti je poměr dlužnickových závazků a jeho majetku.

Hrozícím úpadkem je moment, kdy lze důvodně předpokládat dlužnickou neschopnost řádně a včas splnit převážnou část svých peněžitých závazků. Tato forma představuje možnost řešení, aby dlužník mohl včasným zákrokem zachovat svou činnost (výrobu). Nejčastěji je proto hrozící úpadek řešen reorganizací.

Je-li v rámci insolvenčního řízení osvědčením (skutečnosti a tvrzení uváděná v insolvenčním návrhu) nebo dokazováním zjištěn úpadek, vydá soud rozhodnutí o úpadku nebo o hrozbě úpadku. Samotný úpadek je pak možné řešit třemi způsoby – konkurzem, reorganizací nebo oddlužením.

Konkurz – způsob úpadku spočívá v poměrném uspokojení zajištěných pohledávek věřitelů z výnosu zpeněžení majetkové podstaty, přičemž neuspokojené pohledávky nebo jejich části nezanikají. Zpeněžení majetkové podstaty provádí insolvenční správce a zpeněžením majetkové podstaty zanikají účinky výkonu rozhodnutí nebo exekuce.

Prohlášením konkursu přechází na insolvenčního správce oprávnění nakládat s majetkovou podstatou a současně i s majetkovou podstatou spojený výkon práv a plnění povinností, které dosud náležely dlužníkovi. Insolvenční správce tak nastupuje na místo dlužníka ve spojitosti s jeho činností, tzn. že zajišťuje provoz dlužnickovy činnosti (podniku), vystupuje ve vztahu k zaměstnancům, vede účetnictví, plní daňové povinnosti včetně povinností ve věcech pojistného na sociálním pojištění. Přesto je v jakémkoliv řízení, vedeném ze strany okresní správy sociálního zabezpečení (OSSZ), účastníkem vždy i dlužník.

Reorganizace – při tomto způsobu úpadku dlužník i nadále vykonává svou podnikatelskou činnost s cílem ozdravit hospodaření podniku takovým způsobem, aby mohly být postupně uspokojovány pohledávky věřitelů, a to předem rozvrhnutým způsobem v tzv. reorganizačním plánu. S reorganizací osoby samostatně výdělečně činné (OSVČ) se lze setkat spíše výjimečně, jelikož jednou z podmínek přípustnosti reorganizace je celkový roční úhrn čistého obrátu dlužníka za poslední účetní období předcházející insolvenčnímu návrhu ve výši 50 mil. Kč nebo zaměstnává-li nejméně 50 zaměstnanců v pracovním poměru.

Oddlužení – neboli „osobní bankrot“ představuje způsob úpadku, jehož cílem je, za splnění podmínek, „nový start“. Insolvenční zákon upravuje dva možné způsoby oddlužení, a to zpeněžením majetkové podstaty nebo plněním splátkového kalendáře.

Zpeněžení majetkové podstaty – týká se majetku, který dlužník nabył před účinky schválení oddlužení. Při zpeněžení majetkové podstaty se postupuje obdobně podle ustanovení o zpeněžení majetkové podstaty v konkursu.

Plnění splátkového kalendáře – týká se majetku, který dlužník nabyde především do budoucna, jelikož pohledávky nezajištěných věřitelů budou uspokojovány po dobu následujících 5 let. V období oddlužení je dlužník povinen hradit nejen splátky na pohledávky přihlášené do insolvence, ale rovněž běžné pojistné (zálohy na pojistné) a nově vzniklé doplátky. Neplnění těchto povinností může vést ke zrušení oddlužení plněním splátkového kalendáře a převedení do konkursu.

ODCHYLKY V POVINNOSTECH OSVČ

Dlužník, který je v insolvenční, může vykonávat samostatnou výdělečnou činnost a být tak OSVČ. Povinnosti ve vztahu k sociálnímu zabezpečení jsou dány po celou dobu činnosti, bez rozdílu, zda je OSVČ v insolvenční či nikoliv. Za trvání insolvence dochází pouze k odchylkám. Ty se týkají zejména oznámení o ukončení samostatné výdělečné činnosti, podávání přehledu o příjmech a výdajích OSVČ, pojistného na důchodové pojištění a výplaty nemocenské, přičemž se ještě liší v závislosti na způsobu řešení úpadku a úzce souvisejí s dispozičním oprávněním k majetkové podstatě.

Tyto odchylky se týkají především období od prohlášení konkursu a období od povolení oddlužení prodejem majetkové podstaty. Při těchto dvou formách řešení úpadku přechází na insolvenčního správce oprávnění nakládat s majetkovou podstatou – dispoziční oprávnění. Ve vztahu k OSSZ se změna osoby disponující dispozičním oprávněním k majetkové podstatě dlužníka dotýká oznamovacích povinností, podání Přehledu o příjmech a výdajích a výplaty nemocenské následovně:

1. Oznámení o ukončení samostatné výdělečné činnosti (obecně všechna oznámení) musí být v době od prohlášení konkursu nebo od povolení oddlužení prodejem majetkové podstaty až do jejich skončení vždy stvrzeno podpisem dané OSVČ se souhlasem insolvenčního správce. Pro způsob řešení úpadku oddlužením splněním splátkového kalendáře, kdy dispozičním oprávněním disponuje dlužník, je vyžadován podpis pouze OSVČ.
2. Pro Přehled o příjmech a výdajích OSVČ za kalendářní rok platí totéž jako pro oznamovací povinnost v předchozím odstavci, tzn. že v době od prohlášení konkursu nebo od povolení oddlužení prodejem majetkové podstaty až po jejich skončení musí být vždy stvrzen podpisem dané OSVČ se souhlasem insolvenčního správce. Pro způsob řešení úpadku oddlužením splněním splátkového kalendáře platí rovněž, co je uvedeno v předcházejícím odstavci.
3. Nemocenské dávky z nemocenského pojištění jsou vypláceny odlišně, a to v závislosti na tom, zda zahájení insolvenčního řízení předcházela exekuce.
  - a) Pokud ano, potom v době od zahájení insolvenčního řízení až do rozhodnutí o způsobu řešení úpadku není výplata nemocenské nadále vyplácena exekutorovi, ale provádí se jeho deponace (zadržení). Po zveřejnění rozhodnutí o způsobu řešení úpadku jsou deponované částky zaslány insolvenčnímu správci. Další postup je dle způsobu řešení úpadku.

- b) Pokud nikoliv, je až do rozhodnutí o úpadku nemocenské vypláceno pojištěnci. Od zveřejnění rozhodnutí o úpadku je prováděna jejich deponace až do vydání rozhodnutí o způsobu řešení úpadku, po jehož zveřejnění jsou deponované částky zaslány insolvenčnímu správci. Následný postup závisí na způsobu řešení úpadku.

Další odchylka je stanovena pro samotné pojistné na důchodové pojištění. Rozdílnost je uplatňována pro pojistné splatné ke dni předcházejícímu rozhodnutí o úpadku (splatné závazky spadající do majetkové podstaty, která je předmětem vypořádání v rámci insolvence) a pro pojistné splatné až po rozhodnutí o úpadku (splatné závazky nespádající do majetkové podstaty, které nejsou předmětem vypořádání v rámci insolvence – zapodstatové). V souvislosti s tím se s odchylkou můžeme setkat po vyplnění Přehledu o příjmech a výdajích. A to proto, že přehled je podáván vždy za celý kalendářní rok, a v případě, že část tohoto roku je souběžná s dobou do rozhodnutí o úpadku (pohledávky vzniklé v tomto období budou vypořádány v rámci insolvence a nelze je uhradit jako zapodstatové), avšak výsledná výše pojistného obsahuje i neuhrazené zálohy přihlášené do insolvence. Je nutné výsledný doplatek pomyslně rozdělit na tu část, která je předmětem již přihlášených pohledávek do insolvence, a tu část, která přihlášena není. Část doplatku, který připadá na dobu od rozhodnutí o úpadku (ta část doplatku, která není přihlášená do insolvence), je OSVČ zpravidla povinna uhradit do osmi dnů ode dne, kdy byl nebo měl být podán Přehled o příjmech a výdajích. ■

Autor článku pracuje jako metodik sociálního pojištění OSVČ ČSSZ.

KNIHOVNIČKA

● JAK NA SPOLKOVÝ REJSTŘÍK

Jaroslav Benák, David Zahumenský

Vydala Grada Publishing, a. s., 144 stran, 189 Kč

Publikace provede procesem nutného zápisu do spolkového rejstříku, který musí do konce roku 2016 provést všechny organizace, jež měly dříve právní formu občanského sdružení. Obsahuje informace o tom, jaké podklady je třeba připravit, jak vyplnit interaktivní formulář a jak postupovat při komunikaci s rejstříkovým soudem. Publikace se věnuje jak prvozápisu nového spolku, tak změně údajů.

● ÚČETNICTVÍ, DANĚ A FINANCOVÁNÍ PRO NESTÁTNÍ

NEZISKOVKY

Anna Pelikánová

Vydala Grada Publishing, a. s., 350 stran, 299 Kč

Knihy je uceleným přehledem poznatků v oblasti financování, účetnictví, daní a práva pro nestátní (soukromé) neziskové organizace. Autorka se zabývá vybranými problémy, s nimiž se neziskovky potýkají. Samozřejmostí je promítnutí legislativních změn podle nového občanského zákoníku a novel zákona o účetnictví a daňových zákonech.